
Vurdering av kulturminner - Sjøvannsledninger Stad & Vanylven kommuner

Tittel	Vurdering av kulturminner - Sjøvannsledninger Stad & Vanylven kommuner		
COWI kontor	Bergen		
Oppdragsnr.	A269108-007	Utarbeidet	KIHT
Rapportnummer	01		
Utgivelsesdato	26.05.2025	Kontrollert	HATO
Antall sider	21	Godkjent	KIHT
Antall vedlegg	1		
Oppdragsgiver	Kystverket		
Oppdragsgivers kontaktperson	Navn: Jarle Strand		
Forsidefoto	COWI AS		

Versjon	Endringer fra forrige versjon
01	Første leveranse

INNHold

1	Bakgrunn.....	4
2	Metodikk vurdering av kulturminner	4
3	Metodikk ved utlegging av rør	4
4	Planlagte landfall.....	5
5	Kulturminner i området.....	14
5.1	Arealplaner med kulturminnesøk	14
5.2	Andre funn i databasen kulturminnesøk	17
5.3	Temarapport kulturminner og kulturmiljø	18
6	Samlet vurdering	20
7	Hensyn ved graving	21
8	Referanser	21
9	Vedlegg	21
9.1	Vedlegg 1 Info om grøfter	21

1 Bakgrunn

Det er planlagt utlegging av sjøvannsledninger i Moldefjorden, Stad kommune og Kjøddepollen, Stad/Vanylven kommuner. De nye vannledningene skal i første omgang fungere som vannforsyning til tunellarbeidene, og senere benyttes mellom kommunene som reservevannforsyning. Denne rapporten beskriver fornminner i områdene.

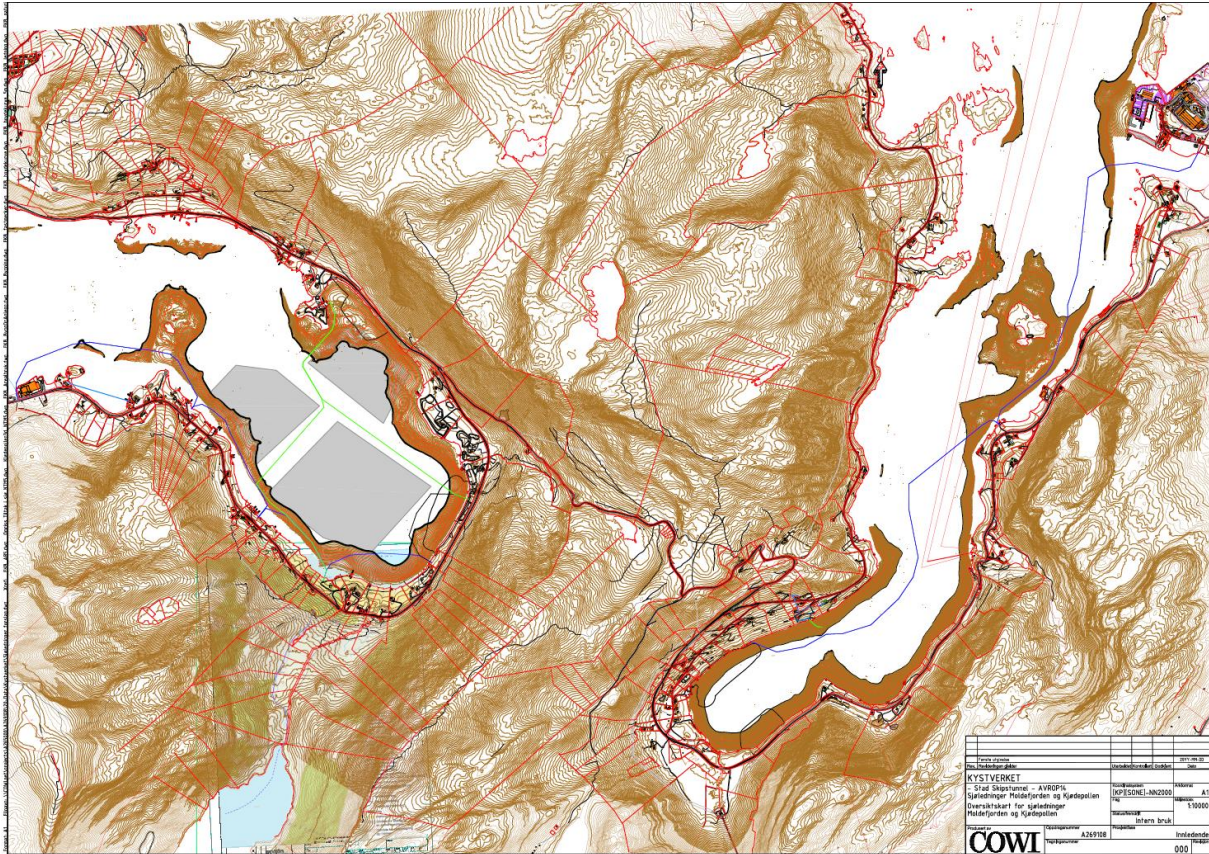
Ved planlegging av offentlige eller private større tiltak, er tiltakshaver ansvarlig for å undersøke om det tiltaket vil kunne påvirke automatisk fredete kulturminner (kulturminnelova §9). Kulturminner eldre enn 1537 er automatisk fredet. Ved andre tiltak som innebærer endret arealbruk eller inngrep i marka, skal det gjøres arkeologiske undersøkelser etter §11 i kulturminnelova.

2 Metodikk vurdering av kulturminner

Kartleggingen er gjort basert på kunnskap som finnes i databaser, samt rapporter fra tidligere undersøkelser i området. Det er også opprettet dialog med Sjøfartsmuseet og Vestland Fylkeskommune.

3 Metodikk ved utlegging av rør

Det er planlagt til sammen 8 landfall i de to fjordene (Figur 1). Ved disse punktene skal det mudres ned til kote -3,8 (NN2000). Videre utover vil rørene legges forsiktig på sjøbunnen uten nedspyling eller graving. Dette forutsetter at grunnen består av løsmasser egnet for denne typen utlegging. Befaring av landfallene tyder på dette.

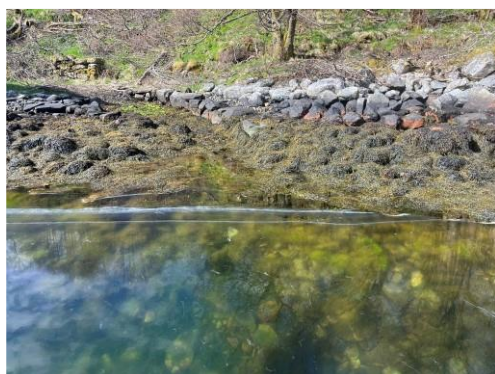

Figur 1: Oversikt over planlagte rørtraseer (blå strek) og landfall.

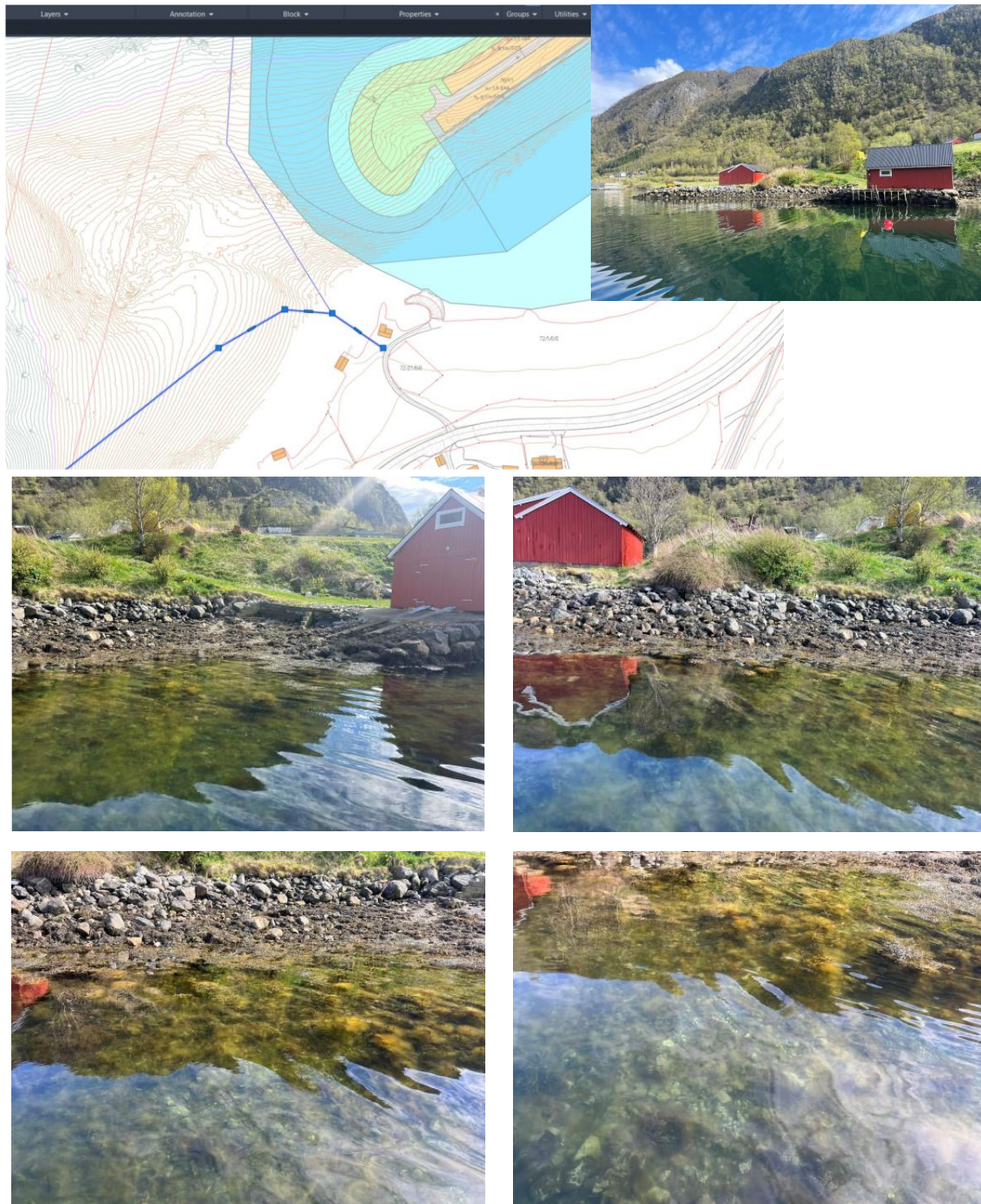
4 Planlagte landfall

Bilder er tatt av COWI i forbindelse med annet feltarbeid 22.april 2025 (side 6-12). Båtfører i Moldefjorden var Gunnar Silden. Båtfører på Kjødesiden var Tore Sæter. Det er ikke tatt bilder av landfallet i Åheim på grunn av grunt vann i elveosen, men kartet er presentert under.

1. Kjødepollen, 22.april 2025

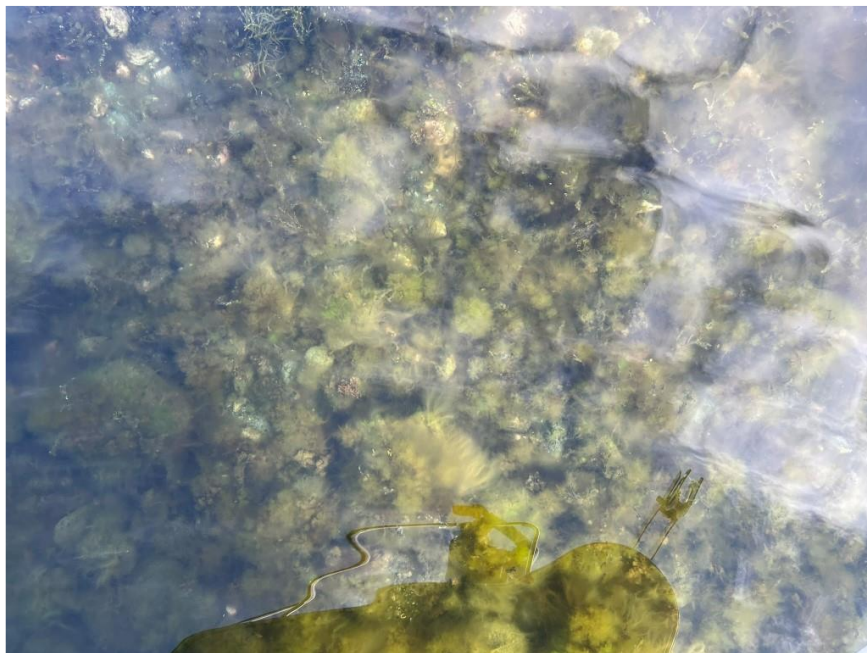
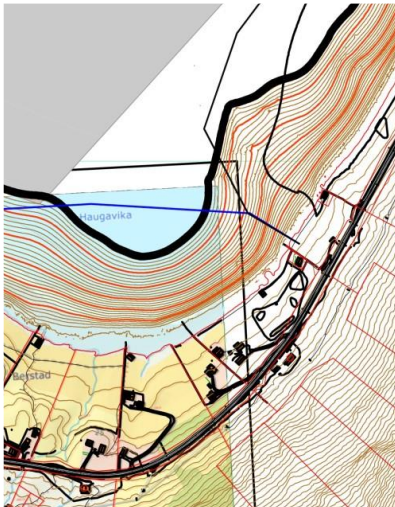
2. Skorgen 22.april 2025

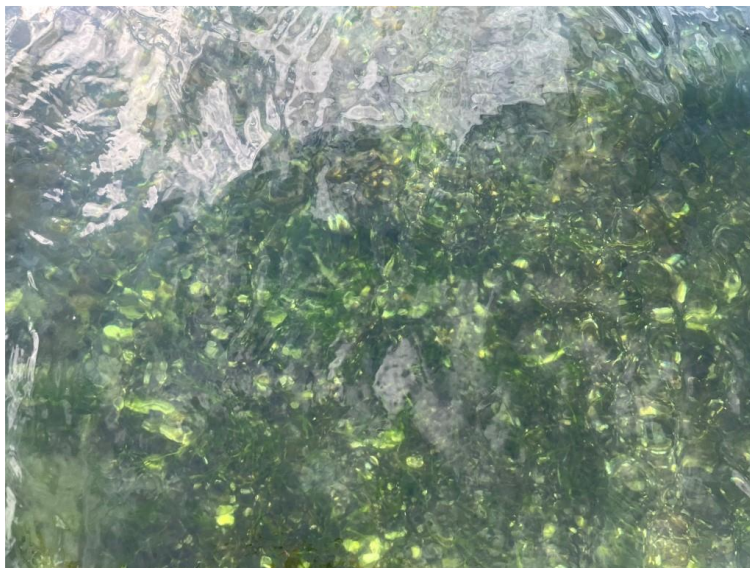
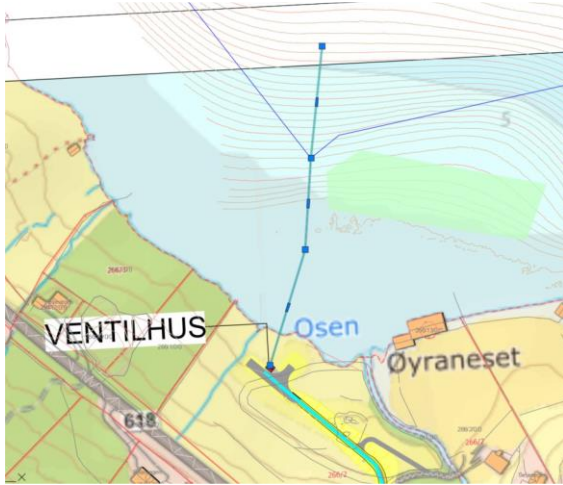
3. Åheim

4. Seljevegen, 22.april 2025

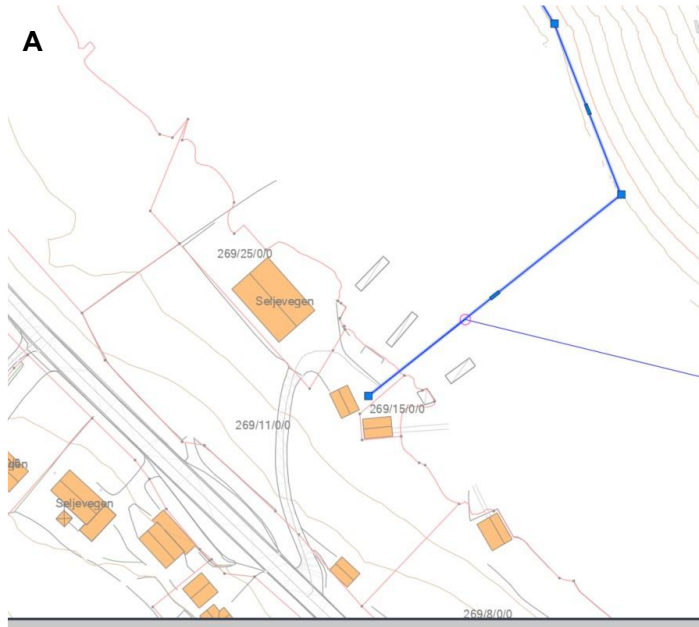
Moldefjorden – Berstad, 22.april 2025

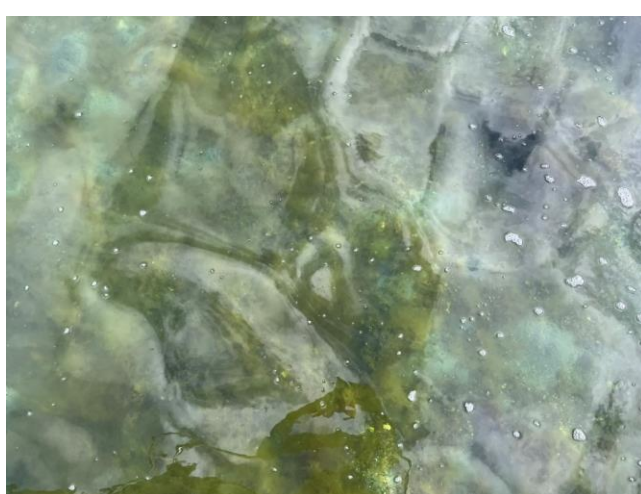
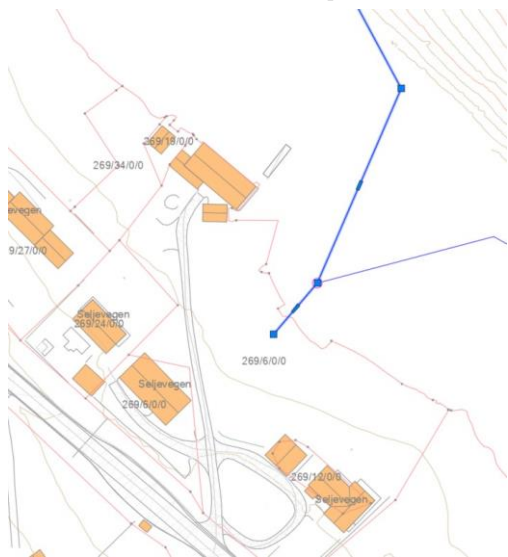
Langgrunt, kom ikke nærmere med båten

6. Øyra 22.april 2025

Bildene ble tatt iht opprinnelig plan (B). De viser tilstanden 40m sørøst for gjeldende planlagt ilandføringspunkt (A).

7. Hatleneset, 22.april 2025

8. Plagia, 22.april 2025

5 Kulturminner i området

5.1 Arealplaner med kulturminnesøk

Høvåg/Skorge, Kjødepollen

Det er planer om utbygging av småbåthavn på Høvåg/Skorge (arealplaner.no), men det er til vår kjennskap ikke gjort undersøkelser av fornminner. Dette området overlapper med landfall for sjøledning.

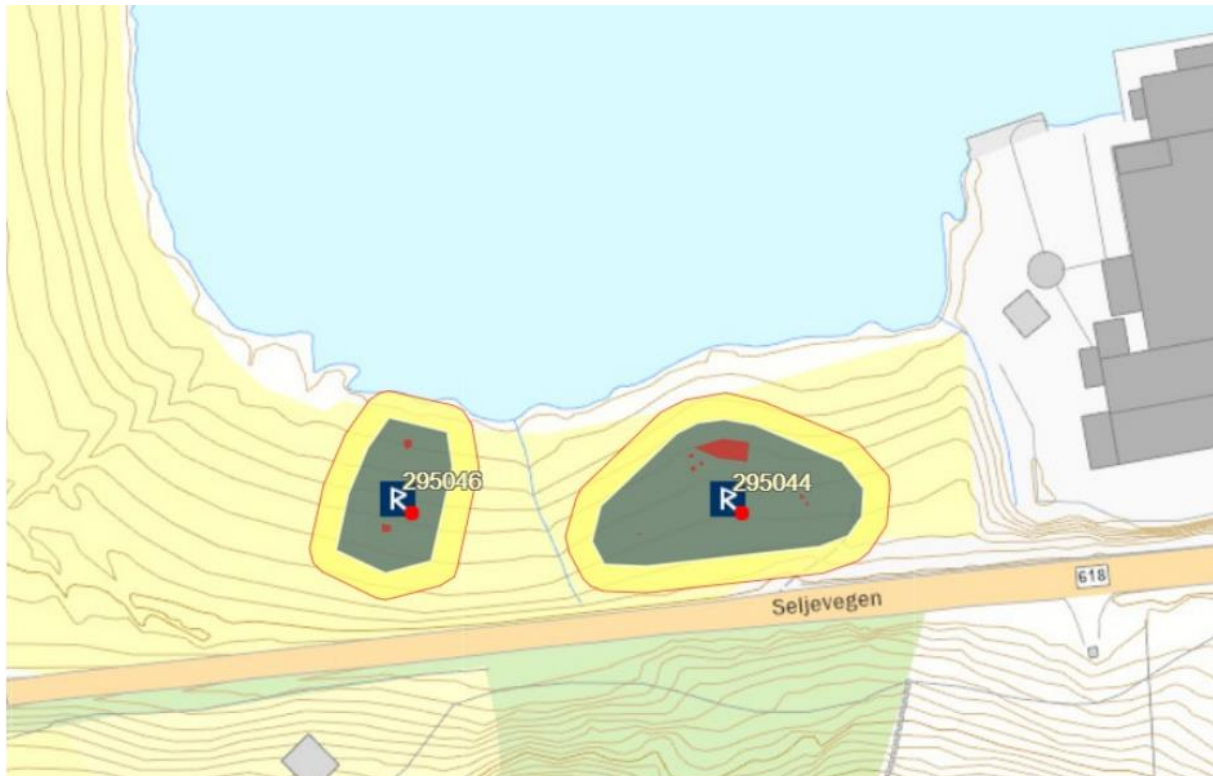
Moldestad næringsområde

I forbindelse med planarbeid på Moldestad næringsområde (arealplaner.no), har Vestland fylkeskommune utført en kartlegging av kulturhistoriske registreringer (Vestland fylkeskommune, 2022). Det ble funnet spor etter bosettings- og aktivitetsområde fra yngre bronsealder, førromersk jernalder, romertid og seinmellomalder (Figur 2). Området med Askeladden id 295044 ligger tett på planlagt landfall (Pelagia), men de to sjaktene som ble gravd ut nærmest landfallet viste ingen funn (Figur 3, Figur 4).

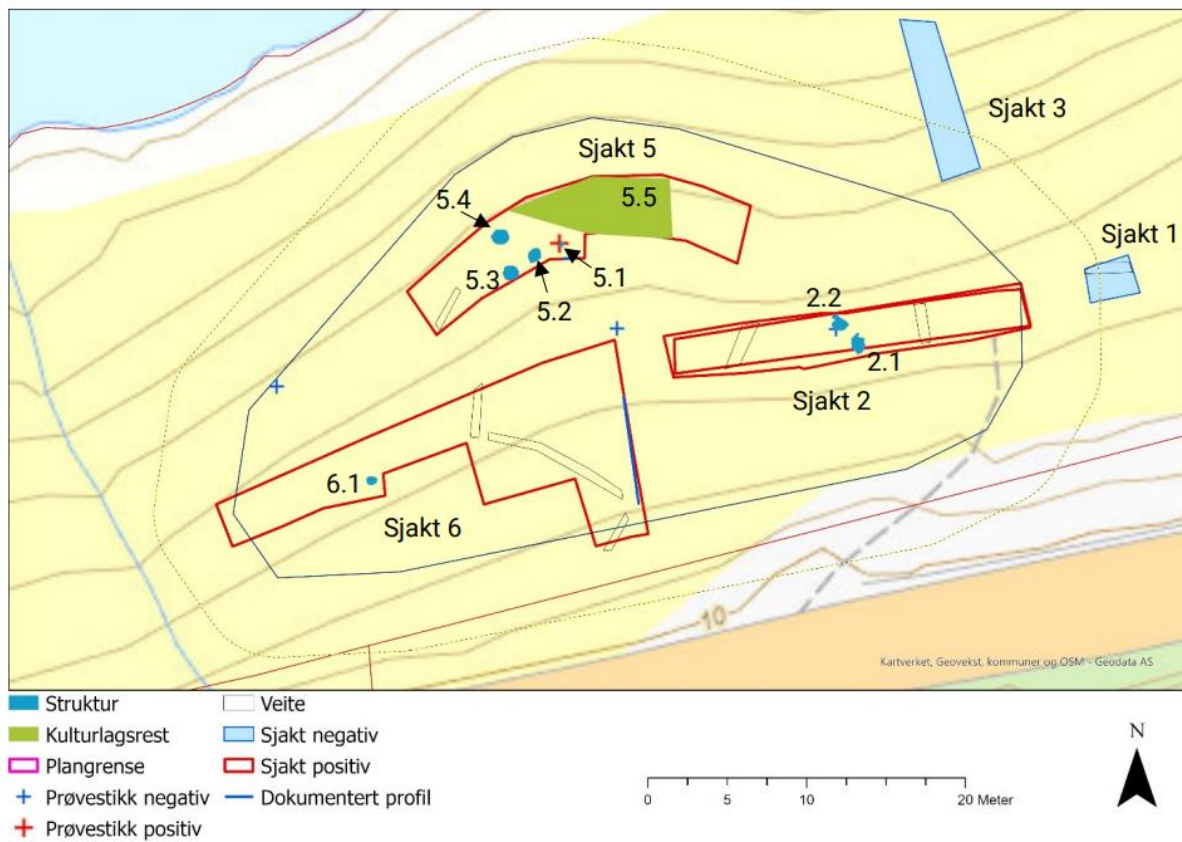
I 1994 utførte arkeologistudenter ved Universitetet i Bergen, under ledelse av Bergen sjøfartsmuseum, dykkebefaring av sjøbunnen i området (Bergen sjøfartsmuseum, 1994). De gjorde ingen vesentlige funn, men det var også en rekke utfordringer som hindret arbeidet.

Figur 2: Tidligere kjente registreringer er tegnet inn i kartet (hentet fra Fylkeskommunen i Vestland). Det var ikke gjort funn i området hvor sjøledningen skal gå i land, altså vest for gnr/bnr. 270/17-18.

Figur 3: Funn gjort av Vestland Fylkeskommune.

Figur 4: Området med askeladden id 295044. Lokaliteten er avgrenset med blå linje og sikringsone med gul stiplet linje.

Åheim, Kjødepollen

Åheim sentrum er detaljregulert (arealplaner.no) og i forbindelse med reguleringsarbeidet gjennomførte Møre og Romsdal fylkeskommune et kulturminnesøk på Åheim i 2021 (Møre og Romsdal fylkeskommune, 2021). De fant da kokegroper fra jernalder som er automatisk fredete kulturminner. Disse er nå registrert inn i kulturminnesøk med id 277732 (Figur 5). Landfallet skal være noen meter lenger inn i elven.

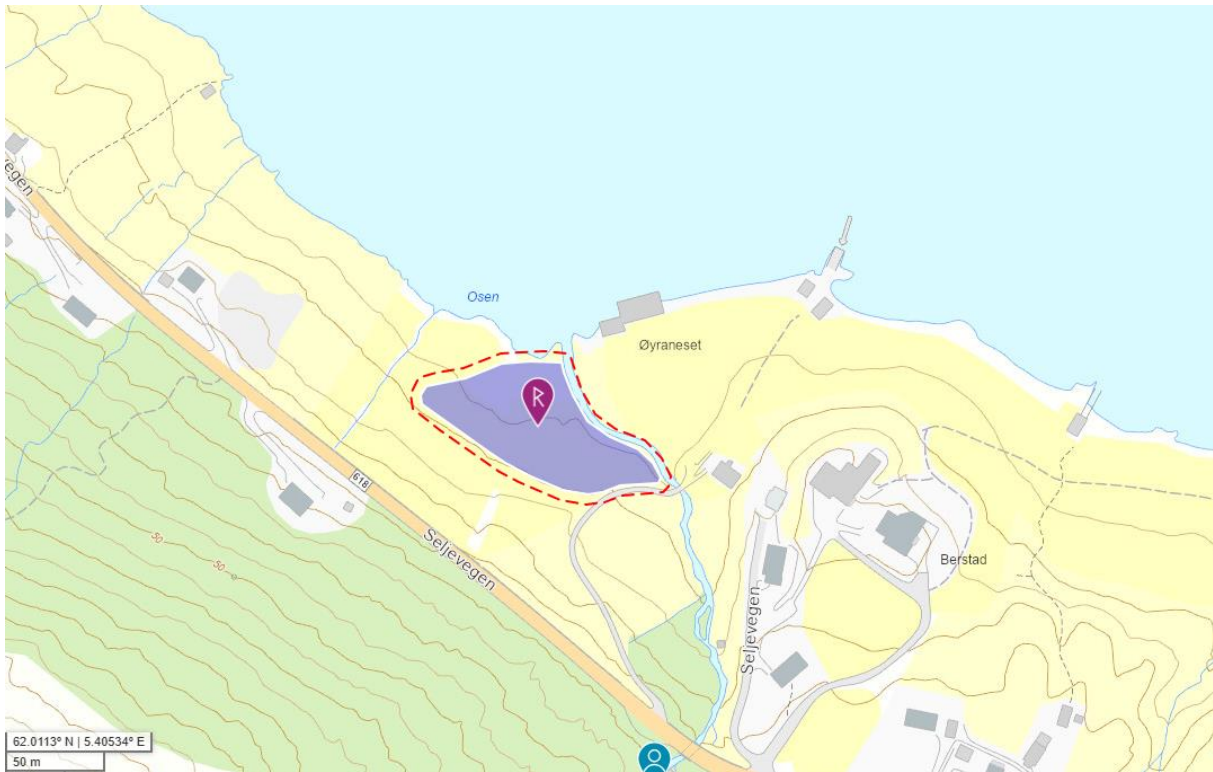

Figur 5: Kokegroperne som ble funnet av fylkeskommunen i 2021 er markert med R. Kartet er hentet fra Kulturminnesøk 25.04.2025.

5.2 Andre funn i databasen kulturminnesøk

Bersta, vest for Øyraneset

Få meter øst for planlagt landfall på Berstad er det gjort flere funn av vernede kulturminner (Figur 6). Disse omfatter graver, båter og en rekke andre gjenstander og stammer fra flere tidsaldere, blant annet 3644-3528 calBC (beregnet før kristus). Kulturminne ID: 298611

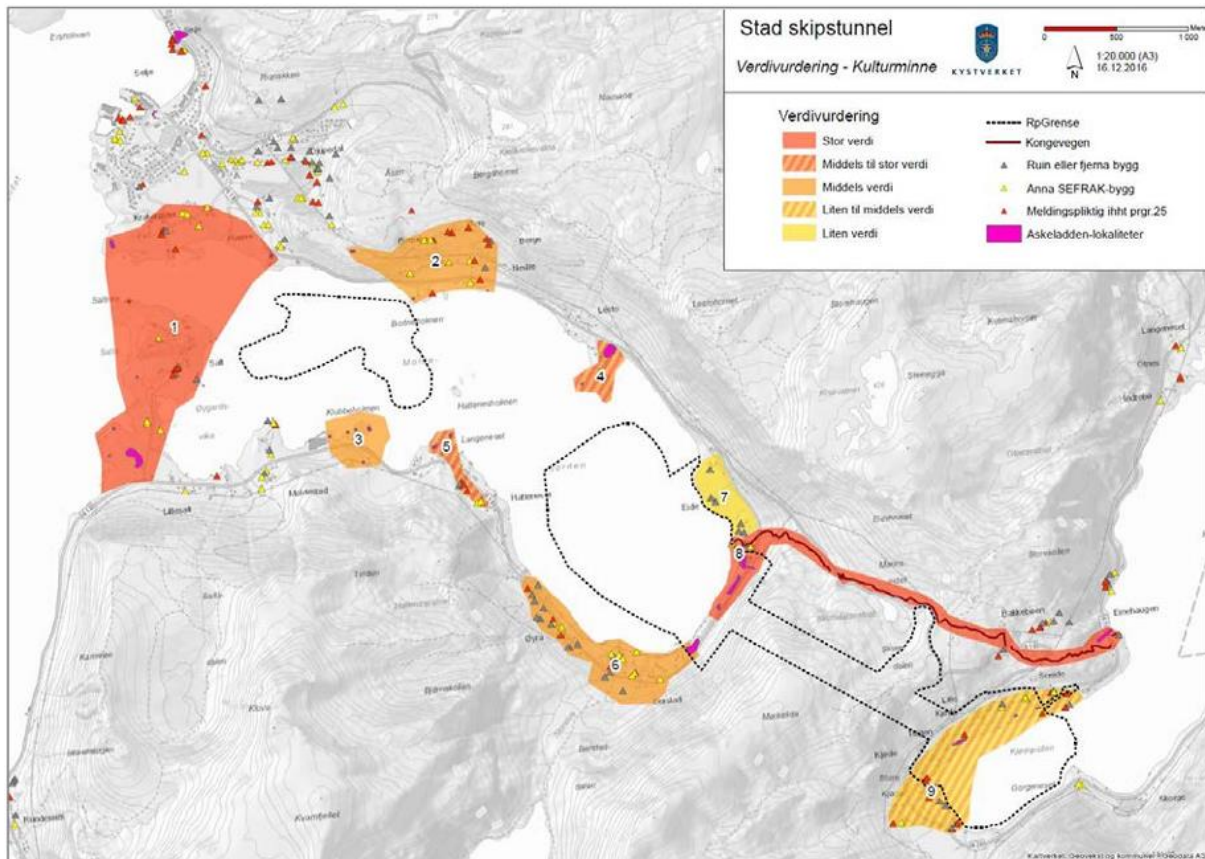

Figur 6: Det er gjort flere funn som gir automatisk fredning i området markert med R. Kartet er hentet fra Kulturminnesøk 25.04.2025. Kulturminne ID: 298611

Det er ellers ikke gjort funn på de planlagte landfallene, men området er generelt rikt på kulturminner og det kan ikke utelukkes at det likevel finnes flere ukjente kulturminner.

5.3 Temarapport kulturminner og kulturmiljø

Kystverket har laget en temarapport om kulturminner og kulturmiljø i forbindelse med konsekvensutredning for Stad skipstunnel (Kystverket, År ukjent). Denne baserer seg på registreringer i Askeladden og SEFRAK, befaring i 2016, søk i nedskrevne kilder, samt kontakt med kulturminneforvaltning. Utredningen referer også til marinærkeologiske undersøkelser utført av Nøttveit 2000. I kystverkets rapport overlapper følgende tre kulturmiljø med landfall for sjøledningen. Oversikt over alle delområdene er vist i Figur 7, mens de aktuelle delområdene gjennomgås under.

Figur 7: Oversiktskart som viser kulturmiljø. Hentet fra (Kystverket, År ukjent)

Kulturmiljø 9 Kjødipollen

Innerst i Kjødipollen, i området ved og rundt den planlagte tunnelåpningen, er det gjort flere registreringer (Figur 10). Samlet verdi er definert som liten til middels.

Figur 10: Kjødipollen med kulturmiljø. Kartet er hentet fra (Kystverket, År ukjent) med registreringer fra Askeladden og SEFRak databaser inkludert ID nummer.

6 Samlet vurdering

Det finnes informasjon om kjente fornminner i området, men ikke ved alle landfallene.

Kjødipollen – øst for åpning tunnel: I dette området finnes det flere fornminner, men ingen berøres direkte av planlagt landfall. Hensyn må tas dersom landfallet flyttes eller aktiviteten viser seg å komme i konflikt med de vernede kulturminnene. Kystverket har definert verdien som «Liten» til «Middels».

Kjødipollen – Høvåg: I dette området er det planlagt småbåthavn som overlapper med landfallet, men vi har ikke funnet informasjon som tilsier at det er utført undersøkelser av fornminner.

Kjødipollen – Åheim: Det foreligger detaljregulering for Åheim sentrum med område som overlapper med planlagt landfall. Her er det utført utgravninger med funn av automatisk fredete kulturminner. Disse må hensyntas ved ilandføring av sjøledning.

Moldefjorden – Haugvika, sør for åpning tunnel: Her er det etter vår kjennskap ikke utført undersøkelser.

Moldefjorden – Berstad: Området er rikt på fredete kulturminner, med blant annet graver. Kystverket har definert verdien som «Middels». Funnene ligger tett på planlagt landfall og må hensyntas ved ilandføring av sjøledning.

Moldefjorden – Sørøst for Seljevegen 3011: Her er det etter vår kjennskap ikke utført undersøkelser.

Moldefjorden – Sørøst for Langenes: I dette området er det flere funn av fredete kulturminner med verdi satt av kystverket til «Middels» til «Stor verdi», men de overlapper ikke direkte med planlagt landfall. Det må likevel sikres at det ikke skjer forstyrrelser av funnene dersom punktene flyttes ved eventuelle endring i planene.

Moldefjorden – Pelagia: Moldestad næringsområde overlapper med landfall. Det er gjort flere undersøkelser med funn av automatisk fredete kulturminner. Disse overlapper ikke direkte med landfallet, men hensyn må tas så man sikrer feltene.

7 Hensyn ved graving

COWI har vært i dialog med Bergen museum, Sjøfartsmuseet og Vestland Fylkeskommune. De ser ikke behov for at det utføres ytterligere undersøkelser, men ber om at de kontaktes på telefon eller epost dersom man oppdager tydelige fargeforskjeller i grunnen, kull, keramikk, tømmer e.l. Gravingen må stanses umiddelbart til det er gitt klarsignal til oppstart fra Vestland Fylkeskommune.

Kontaktinfo Vestland fylkeskommune: Per.Christian.Burhol@vlfk.no, Mob: 971 68 653

8 Referanser

Bergen sjøfartsmuseum Rapport fra marinarkeologisk undersøkelse av sjøbunnen i forbindelse med reguleringsplan 02/94 Moldestad [Rapport]. - 1994.

Kystverket Stad Skipstunnel. Kulturminner og kulturmiljø. Temarapport. Reguleringsplan med konsekvensutredning. [Rapport]. - År ukjent.

Møre og Romsdal fylkeskommune Arkeologisk rapport 2021. Detaljregulering Åheim sentrum. Torvik Store og Åheim. gbnr. 45, 46/div. i Vanylven kommune. [Rapport]. - 2021.

Vestland fylkeskommune Kulturhistoriske registreringar. Detaljregulering Moldestad næringsareal, gnr. 270, bnr. 1,2 og 26. Stad kommune. Rapport 77 2022 [Rapport]. - 2022.

9 Vedlegg

9.1 Vedlegg 1 Info om grøfter

Landtak	X-koordinat	Y-koordinat	Grøftelengde sjø	Beregnet mudringsvolum	Beregnet mudringsareal
Kjødepollen	1446703	98040	10	19	20
Skorgen	1448160	99729	30	91,5	97,5
Åheim	1449995	101072	554	1052,6	1246,5
Eidsstranda	1447230	95900	21	55,65	61,95
Berstad	1447108	95170	92	460	487,6
Øyra	1447567	94709	24	79,2	84
Hatlenes	1448264	94280	15	49,5	52,5
Pelagia	1448360	93104	25	78,75	82,5